

INFO LGOG KRING HORST EN SEVENUM,
elfde jaargang, nummer 24, 19 maart 2001.
Een uitgave van Limburgs Geschied- en Oudheidkundig
Genootschap Kring Horst en Sevenum.
INFO LGOG KRING HORST EN SEVENUM verschijnt
tweemaal per jaar: in februari/maart en september.
Uiterste inzenddata kopij: 1 februari en 15 augustus.
Redactie: Yvonne Hermans-Cuppen en Wim Moorman
Redactieadres:
Meterikseweg 153, 5961 CV Horst, telefoon (077) 398 1606

INHOUD

Van de redactie	2
Uitnodiging jaarvergadering	3
Jaarverslag 2000	4
Verslag 26e jaarvergadering 13 maart 2000	6
Programma voorjaar 2001	8
Lezingen	
Kleine excursie	
Wim Moorman	9
Xavier van Dijk stelt zich voor	
Gert Verheijen	11
Harmonie op het oude kerkhof	
Grad Lenssen	12
Oorkonde kapel en klooster Nazareth Horst	
Aanvullingen op de politieke geschiedenis van Horst	13
Prijsvraag naamgeving Kring	15
Info LGOG Kring Horst op internet	16
Musea	
Streekmuseum Stichting Oudheidkamer Horst	17
Stichting Beheer Kunstschaten Sint-Lambertuskerk Horst	18
Streekboerderijmuseum De Locht	19
Koperslagersmuseum P. van der Beele	20
Museum Bert Coppus	21
Limburgs Museum	22
Nieuwe publicaties	22
Bestuur LGOG Kring Horst en Sevenum	25

VAN DE REDACTIE

Eerder dan gebruikelijk ontvangt u het eerste nummer van *Info LGOG* van het nieuwe jaar. Dit omdat de uitnodiging voor de jaarvergadering voortaan in *Info* opgenomen wordt. Overigens zal op deze jaarvergadering blijken dat er meer gaat veranderen. Zo zal er een andere locatie voor de lezingen komen, dient de Kring een nieuwe naam te krijgen en is het bestuur voornemens het aantal grote excursies terug te brengen tot één per jaar. De achtergronden van deze veranderingen zal het Kringbestuur op de jaarvergaderingen uiteraard tot in detail toelichten.

Hoewel LGOG een vereniging is die zich voornamelijk met het verleden bezighoudt, ontkomt ook zij niet aan de actualiteit. Die actualiteit betekent dat de gemeente Horst op 31 december 2000 ophield te bestaan en per 1 januari 2001 opging in de nieuwe gemeente Horst aan de Maas. In deze uitgave blikken de Horster wethouders Jenniskens en Stas terug op enkele aspecten van de politieke geschiedenis van de gemeente Horst. De vorming van de nieuwe gemeente houdt ook in dat de naam van onze Kring moet wijzigen. Leden van LGOG worden in dit nummer nadrukkelijk uitgenodigd suggesties te doen voor een nieuwe naam van de Kring.

Natuurlijk ontbreken in deze *Info* de vaste rubrieken over het komende programma, over pas verschenen literatuur en over musea in de regio niet. Daarnaast heeft de heer Lenssen een archiefstuk dat betrekking heeft op Horst getranscribeerd, is er een bijdrage van de heer Verheijen over op het oud kerkhof in Horst begraven voorzitters van de harmonie en is er een interview met het jongste bestuurslid, Xavier van Dijk. De heer G. Verheijen tenslotte heeft ontdekt dat dit sinds 1990 verschijnende blad inmiddels ook op internet te vinden is.

Yvonne Hermans-Cuppen

Wim Moorman

LIMBURGS GESCHIED- EN OUDHEIDKUNDIG GENOOTSCHAP KRING HORST EN SEVENUM

Secretariaat:
Stuksbeemden 16, 5961 LG Horst
telefoon (077) 398 5349
Rabobank 12 36 06 462

UITNODIGING 27e JAARVERGADERING 19 MAART 2001

Dames en Heren,

Wij nodigen u allen uit om op maandag 19 maart aanvang 20.00 uur onze 27e jaarvergadering bij te wonen. Deze vergadering zal worden gehouden in de zaal van Restaurant De Oude Lind, Venrayseweg 93 te Horst, telefoon (077) 398 83 43

AGENDA

1. Opening en mededelingen
2. Verslag 26e jaarvergadering 13 maart 2000
3. Verslag over 2000 van de secretaris
4. Verslag over 2000 van de penningmeester en kascontrolecommissie (de heren G. Lenssen en J. Smits)
5. Benoeming nieuw lid kascontrolecommissie
6. Bespreking bestuursbeleid
7. Bestuursverkiezing

Mevrouw A. Gielen - van Bommel is aftredend en niet-herkiesbaar. Het bestuur stelt voor in haar plaats de heer J. H. Kurver te benoemen als bestuurslid. De heer Kurver is lid van de kring Horst en Sevenum en lid van de excursiecommissie. Ook is hij lid van het Historisch Educatief Platform. De heer J. Kelleners is aftredend en herkiesbaar. Het bestuur stelt voor de heer Kurver te benoemen als bestuurslid en de heer Kelleners te herbenoemen. De leden kunnen andere kandidaten voordragen. Een dergelijke voordracht moet voor de aanvang van de vergadering bij het bestuur zijn ingediend, voorzien van de handtekeningen van tien leden en de kandidaat.

8. Naamgeving Kring Horst en Sevenum
(zie toelichting elders in deze Info LGOG)
9. Rondvraag
10. Sluiting van de jaarvergadering
11. Na de pauze zal de heer G. Lucassen uit Geijsteren spreken over 'Veldnamen'

Wij hopen dat u onze 27e jaarvergadering in de Oude Lind zult kunnen bijwonen.

Namens het bestuur van LGOG Kring Horst en Sevenum,

Drs. J.M.W.C. Schatorjé, voorzitter

J.M.G. Kelleners, secretaris

LIMBURGS GESCHIED- EN OUDHEIDKUNDIG GENOOTSCHAP KRING HORST EN SEVENUM

Secretariaat:
Stuksbeemden 16, 5961 LG Horst
telefoon (077) 398 5349
Rabobank 12 36 06 462

VERSLAG OVER HET JAAR 2000

L e d e n

Op 31 december 2000 telde de Kring Horst en Sevenum van het LGOG 161 leden, als volgt verdeeld:
De groei van ons ledenbestand in 2000 bedroeg 4 %.

H e t b e s t u u r

Het bestuur was op 31 december 2000 als volgt samengesteld:

Drs J.M.W.C. Schatorjé	voorzitter
Drs A.P.M. Gielen - van Bommel	vice-voorzitter
J.M.G. Kelleners	secretaris
C.L.G. Theeuwen	penningmeester
M.E.A.P. Huijs - Oostveen	lid
Drs. X.C.C. van Dijk	lid
Drs W.J. Moorman	lid

B e s t u u r s v e r g a d e r i n g e n

Het bestuur kwam in het verslagjaar zeven maal in vergadering bijeen: 4 februari, 13 maart, 7 april, 7 juni, 16 augustus, 25 oktober en 7 december. In de bestuursvergaderingen werden behalve de lopende zaken beleidszaken besproken. Enkele agendapunten waren: voorbereiding van het activiteitenprogramma (lezingen, uitgave en sponsoring informatieblad *INFO LGOG*, excursies, cursus en jaarvergadering), samenwerking met scholen, contacten met hoofdbestuur en heemkundeverenigingen en overleg met gemeente.

H o o f d b e s t u u r e n k r i n g b e s t u r e n

In het voorjaar en in het najaar vinden, voorafgaand aan de ledenvergaderingen, KSC-vergaderingen plaats. Het hoofdbestuur overlegt dan met de besturen van de kringen, secties en commissies van LGOG over het te voeren beleid.

De voorjaarsvergadering werd op 20 mei gehouden in Gennepe. Agendapunten waren o.a. de presentatie van het leerboek 'Geschiedenis van Limburg' en de nieuwe huisstijl LGOG.

De najaarsvergadering vond op 7 oktober te Susteren plaats. Tijdens deze vergadering werden o.a. afspraken gemaakt over regio-bijeenkomsten voor docenten geschiedenis i.v.m. het leerboek 'Geschiedenis van Limburg'.

L e d e n v e r g a d e r i n g e n

25 januari: LEZING

De heer Toon Jenniskens uit Maastricht hield een lezing over 'Dreumel Alaaf, de eerste jaren van carnavalsvereniging d'n Dreumel'.

Aanwezig waren 53 toehoorders.

13 maart: JAARVERGADERING EN LEZING

Zesentwintigste jaarvergadering gevolgd door een lezing van de heer Frank Holthuizen uit Venlo over het beheer en de beschikbaarstelling van Limburgs historisch filmmateriaal.

42 personen bezochten deze bijeenkomst

14 april: LEZING

De heer Theo Janssen uit Sevenum verzorgde een lezing over '100 jaar Peelverhalen'.

Er waren 35 personen aanwezig.

11 september: LEZING

De heer drs. Frans Hermans uit Venlo hield een lezing over 'De stadsontwikkeling van Venlo'.

36 personen waren aanwezig.

13 november: LEZING

De heer dr. Arno Verhoeven uit Bunschoten hield een lezing over de opgravingen op het Hoogveld in Horst.

Er waren 40 toehoorders.

11 december: LEZING

De heer dr. Leo Verhart uit Gouda verzorgde een lezing over 'List en bedrog. Vervalsingen in de Nederlandse archeologie'.

Er waren 31 aanwezigen.

Excursies

Op zondag 19 maart bezochten tijdens een kleine excursie 32 deelnemers onder leiding van de heer Harrie Vriens de Grote of St. Petrus Banden Kerk te Venray.

Op zaterdag 13 mei voerde de voorjaarsexcursie 21 leden naar het vestingstadje Grave, het kasteel Hernen en de stad Nijmegen. In Nijmegen werd Museum het Valkhof bezocht.

Op zaterdag 23 september vond de najaarsexcursie plaats naar Sint-Truiden en kasteel-brouwerij Den Dool te Houthalen-Helchteren. In Sint-Truiden werden de vroeg-middeleeuwse abdij, de Minderbroederkerk, de Onze-Lieve-Vrouwekerk en het begijnhof bezocht. De excursie kende 29 deelnemers.

Op 22 oktober was onze kring te gast in het Limburgs Museum. Na een welkomstwoord door de directeur bekeken 29 leden de bijzondere presentatie.

Cursussen

In 2000 bood de kring Horst en Sevenum een cursus 'Wegwijs in het archief: hulpmiddelen bij het archiefonderzoek' aan leden en belangstellenden aan. 33 personen namen op de woensdagavonden 12 januari, 26 januari en 9 februari deel aan de cursus.

Op 19 februari werd ter afsluiting van de cursus onder leiding van de docent, de heer mr. Th. J. van Rensch, het Rijksarchief in Limburg te Maastricht bezocht.

Op zaterdag 15 april vond de uitgestelde excursie van de cursus archeologie 1996 plaats. De cursisten bezochten de opgravingen in het gebied Hoogveld-Oost te Horst. Ter plaatse werden zij door de heer dr. Arno Verhoeven, projectleider bij het Archeologisch Dienstencentrum, rondgeleid.

Activiteiten

INFO LGOG: In 2000 verschenen onder redactie van mevrouw drs. Y. Hermans-Cuppen en de heer drs. W. Moorman aflevering 22 en 23 van INFO LGOG kring Horst en Sevenum. In aflevering 22 werd naast verenigingsnieuws aandacht geschonken aan de meerdaagse jubileumexcursie naar Thüringen in een reisverslag van mevrouw Huijs-Oostveen, beschreef de heer van Nunen in 'Holten's Molen in Deurne en de olieslagerij van de molen van Horst' de band tussen beide molens en werden uit de installatierede van de waarnemend burgemeester van Horst, de heer drs. F. Wolters, die passages overgenomen die handelden over de historische banden tussen Horst en Blerick.

In aflevering 23 verscheen een artikel over de uitreiking van de LGOG-draagspeld aan de heren Greweldinger en Verheijen, mevrouw Versteegen-Maessen gaf informatie over de bibliotheek en het documentatiecentrum van de Oudheidkamer, de heer G. Lenssen verklaarde historische namen in het bestemmingsplan Afgang e.o. en uit 'Conclusies en aanbevelingen' van het ADC rapport over het archeologische onderzoek op het Hoogveld-Oost te Horst werd geciteerd. INFO LGOG wordt mede mogelijk gemaakt dank- zij betrokkenheid van regionale sponsoren.

Overleg Heemkundeverenigingen: Op 12 mei werd in de Oudheidkamer de 15e bijeenkomst belegd in het kader van het regionaal overleg van kring Horst en Sevenum met de lokale heemkundeverenigingen van Melderslo, America, Sevenum, Maasbree, Baarlo, Grubbenvorst-Lottum, Broekhuizen, Helden, Meerlo-Wanssum, Venray, Oirlo, Venray-Heide en Well. Na een inventarisatie van de activiteiten, waarmee de verschillende verenigingen bezig zijn, werd een bezoek gebracht aan de boekenbeurs. Op 12, 13 en 14 mei werd nl. een weekend voor Genealogie en Regionale Geschiedenis georganiseerd in de Oudheidkamer. Naast een grote genealogische expositie gaven de heemkundeverenigingen 'acte de presence', de LGOG kringen Horst / Sevenum en Venray verzorgden enkele lezingen en er werd een boekenmarkt gehouden waar verenigingen hun eigen uitgaven te koop aanboden.

Op 20 november was het overleg te gast bij kring Venray en werkgroep 'Ald Oeldere'. De heer drs. P. van Meegeren, gemeentearchivaris van Venray en secretaris van de kring, gaf een lezing over het archiveren van archief- en documentatiebestanden.

Historisch Educatief Platform: Het op initiatief van kring Horst en Sevenum opgerichte en opererende Historisch Educatief Platform tracht bij de jeugd belangstelling te wekken voor de regionale en plaatselijke geschiedenis, in samenwerking met de plaatselijke scholen.

Het platform heeft in samenwerking met de Oudheidkamer en parallel aan de tentoonstelling 'Oudste geschiedenis van Horst aan de Maas' een project opgezet met dezelfde titel. Het project bestond uit een bezoek aan de tentoonstelling in de Oudheidkamer waar de leerlingen ook concreet bezig konden zijn tijdens een workshop. Daarnaast ontving de leerkracht een werkblad om in de klas te gebruiken.

Uitreiking LGOG-draagspeld: In april speldde de Kringvoorzitter de heer J. Schatorjé de heren ing L.J. Greweldinger en G.F. Verheijen de LGOG- draagspeld op. Deze onderscheiding is bedoeld als blijk van erkentelijkheid voor (bestuurs)leden van de kringen en secties van het LGOG met speciale verdiensten voor hun kring of sectie. De heer Greweldinger behoorde tot de oprichters en eerste bestuursleden van de Historische Werkgroep Horst. Vanaf de oprichting van de kring Horst van het LGOG tot 1986 was hij vice-voorzitter en van 1986 tot 1994 voorzitter.

Ook de heer Verheijen behoorde tot de oprichters van de kring Horst. Hij was maar liefst 23 jaar secretaris van de kring. Daarnaast was hij onder meer gedurende vele jaren lid van de excursiecommissie en mede-redacteur van

Info LGOG kring Horst.

Leerboek Limburgse Geschiedenis: Tijdens de voorjaarsvergadering in Gennep werd het leerboek Limburgse geschiedenis geschreven door dr. Jos Venner gepresenteerd. In juli kwamen afgevaardigden van de besturen van kringen Gennep, Venlo, Venray en Horst bijeen om een bijeenkomst voor docenten geschiedenis van scholen voor voortgezet onderwijs te organiseren. Het doel van deze bijeenkomst was een netwerk te vormen waarin men samen kan werken aan regionale geschiedenis in het voortgezet onderwijs met het nieuwe boek als basis en met ondersteuning van het LGOG. In oktober kwamen hoofdbestuur, kringen, de auteur en diverse docenten bijeen in het Limburgs Museum.

Samenwerking kring Venray en kring Horst en Sevenum t.a.v. excursies: In december hebben afgevaardigden van de besturen van de kringen Venray en Horst/ Sevenum overlegd over een gezamenlijke aanpak van de excursies. Besloten is voorlopig in de bijeenkomsten van de kringen duidelijk aandacht te geven aan elkaars excursies.

Tentoonstelling 'Oudste geschiedenis van Horst aan de Maas': In het kader van het jubileum werd in de Oudheidkamer de tentoonstelling 'Oudste geschiedenis van Horst aan de Maas' georganiseerd. De kring Horst en Sevenum had een belangrijke rol bij de ontwikkeling en realisering van deze tentoonstelling.

Kringgrenzen: In oktober verzocht de kring Horst en Sevenum het hoofdbestuur om aanpassing van de kringgrenzen naar aanleiding van de gemeentelijke herindeling. Het voorstel van het bestuur van de kring was om gemeentegrenzen aan te houden als grens van een kring. Voor de kring Horst en Sevenum de grenzen van de nieuwe gemeente Horst aan de Maas en de gemeente Sevenum. Leden van het LGOG woonachtig in deze gemeenten (en nieuwe leden) zouden in principe lid moeten worden van de kring Horst en Sevenum. Zouden individuele leden zich tot een andere kring aangetrokken voelen, bv. omdat zij al jaren de activiteiten van die kring bezoeken, dan kan hiervan afgeweken worden.

LIMBURGS GESCHIED- EN OUDHEIDKUNDIG GENOOTSCHAP KRING HORST EN SEVENUM

VERSLAG 26e JAARVERGADERING 13 MAART 2000

1. Opening en mededelingen. Voorzitter J. Schatorjé opent 's avonds om 20.00 uur de 26e jaarvergadering van LGOG Kring Horst en Sevenum. Volgens de presentielijst bezochten 42 personen de jaarvergadering.

Het financiële jaarverslag ligt ter tafel. Bericht van verhindering werd ontvangen van de heer en mevrouw Greweldinger, de heer Ruud Timmermans, de heer Servaes Huijs, de heer Peter Vervoort, lid van de kascontrolecommissie die ons laat groeten vanuit Australië, en de Historische Werkgroep 'de Brede'. Herdacht worden mevrouw Truus Kok en de heren Sef Coppus en Loe Derix.

2. Het verslag van de vijftiengste jaarvergadering wordt onder dankzegging aan de secretaris vastgesteld.

3. Het verslag over 1999 van de secretaris wordt eveneens onder dankzegging aangenomen.

4. Het verslag over 1999 van de penningmeester en kascontrolecommissie (de heren P. Vervoort en G. Lenssen).

Kascontrolecommissie: de heren Vervoort en Lenssen hebben de boeken gecontroleerd en in orde bevonden. Namens hen verzoekt de heer Lenssen de ledenvergadering de penningmeester onder dankzegging voor zijn werk te dechargeren. De penningmeester dankt de kascontrolecommissie voor enkele suggesties.

5. Benoeming nieuw lid kascontrolecommissie. De heer P. Vervoort is aftredend. Het bestuur stelt voor in zijn plaats de heer J. Smits te benoemen. De heer Smits wordt bij acclamatie gekozen.

6. Bespreking Bestuursbeleid. In het verslag- en jubileumjaar 1999 heeft het bestuur de leden een bijzonder programma aangeboden. Een aantal lezingen van bijzonder niveau, gratis voor niet-leden en gehouden in Horst, Sevenum en Grubbenvorst.

Een tweetal goed geslaagde kleine excursies naar resp. Lottum en Stevensweert werden goed bezocht.

Tijdens de voorjaarsexcursie werd in Archeon levende geschiedenis ondergaan.

Tenslotte een hoogtepunt van het jubileum: de meerdaagse excursie naar Thüringen.

Het jaar 1999 kende twee cursussen, het einde van de cursus kunstgeschiedenis, die door 31 personen werd bezocht en de cursus 'Wegwijs in het Archief: hulpmiddelen bij het archiefonderzoek' waarvoor door 33 personen werd ingetekend.

De volgende wintercursus zal een vervolg worden op deze cursus .

Ook in ons jubileumjaar hadden we het LGOG te gast in de voorjaarsvergadering waarin afscheid genomen werd

van de heer R. Fasol als voorzitter van het hoofdbestuur en de opening plaats had van de kaarttentoonstelling "Verschoven Grenzen", met kaarten van Horst, Sevenum, Grubbenvorst en Broekhuizen.

Het Historisch Educatief Platform ontwikkelde het project 'Vlas'.

In 1999 zag deel vijf van 'Horster Historiën' het licht alsook de brochure over het kunstbeleid: 'Ik kan er geen paard van maken'.

Nog meer activiteiten werden doorgeschoven naar het jaar 2000. 'Kerkenpad' naar het Heilig jaar 2000. De tentoonstelling 'Oudste geschiedenis van Horst aan de Maas' wordt doorgeschoven naar de periode van 29 oktober tot 17 december. Voor de jeugd zal daaraan parallel een project lopen van het HEP.

Het LGOG heeft gevraagd en ongevraagd de gemeenten geadviseerd t.a.v. straatnaamgeving, de St. Annakapel en de school in Hegelsom.

Onze inzet resulteerde zeer recent tot de uitnodiging een zetel in te nemen in de beheersstichting 'Behoud cultureel erfgoed Horst'.

Het bestuur van de kring heeft zich beraden over een vervoerskostenvergoeding, maar dit even aangehouden toen bekend werd dat het hoofdbestuur nadacht over dezelfde materie.

Het ledenaantal van de kring groeide met 7 % tot 155 personen.

Vervolgens geeft de voorzitter aan een aantal personen extra te willen bedanken voor hun inzet. Mevrouw Marlies Huijs - Oostveen en de heer Jan Kurver voor hun inzet t.a.v de excursies en meer speciaal de meerdaagse excursie. En de heer G. Hermans voor zijn werk aan de 'Info LGOG'. De voorzitter overhandigt hen (de heer Hermans vertegenwoordigd door zijn vrouw Yvonne) een attentie in de vorm van een boekenbon.

7. Bestuursverkiezing. Het bestuur heeft op dit moment twee vakatures:

De heer J. Smits heeft te kennen gegeven zijn plaats in het bestuur ter beschikking te stellen. Vanwege een combinatie van functies heeft hij prioriteiten moeten stellen. De heer Smits is ook bestuurslid van de Oudheidkamer en daardoor contactpersoon van beide verenigingen. Het bestuur stelt voor in zijn plaats de heer X. van Dijk te benoemen. De heer van Dijk is archeoloog, lid van het LGOG en actief betrokken bij de Oudheidkamer Horst. De heer van Dijk is bereid de bestuursfunctie op zich te nemen. De heer van Dijk wordt bij acclamatie benoemd.

De heer J. Th. H. Sleutels is aftredend en niet-herkiesbaar. Het bestuur stelt voor in zijn plaats mevrouw M. Huijs - Oostveen te benoemen als bestuurslid. Mevrouw Huijs - Oostveen is lid van de kring Horst-Sevenum en van de excursiecommissie. Mevrouw Huijs - Oostveen wordt bij acclamatie benoemd.

Als dank voor hun inzet ontvangen beide aftredende bestuursleden een attentie.

8. Rondvraag. Van de rondvraag werd geen gebruik gemaakt.

9. Sluiting van de jaarvergadering.

10. Lezing: Na de pauze verzorgde de heer Fr. Holthuisen, medewerker Film en Video van het Limburgs Museum, een lezing over het beheer en de beschikbaarstelling van Limburgs historisch filmmateriaal met filmbeelden uit de regio Horst-Sevenum.

PROGRAMMA VOORJAAR 2001

LEZINGEN

19 maart: Veldnamen

Na afloop van de jaarvergadering zal de heer Gérard Lucassen uit Geijsteren een lezing houden over veldnamen, meer speciaal in onze regio.

Sinds een aantal jaren worden waardevolle landschappen in Nederland in kaart gebracht. In deze tijd van economische bloei wil men kenmerkende elementen van het cultuurhistorische landschap restaureren en het ruimtelijk beleid daarop afstemmen. Veldnamenonderzoek kan daarbij belangrijke informatie geven, maar veldnamenonderzoek is meer. Oude namen verschaffen ook informatie over de taalontwikkeling, over de landbouwgeschiedenis, over rituelen en over historische gebeurtenissen.

De heer Lucassen maakt in zijn lezing aan de hand van dia's een tocht door het buitengebied van de Peel, Venray en Geijsteren. Hij kijkt ook naar de betekenis van plaatsnamen. Toponymie is een hulpwetenschap die bouwstenen aandraagt voor de ontstaansgeschiedenis van nederzettingen. Met behulp van een aantal sheets zal als voorbeeld de nederzettingsgeschiedenis van Venray-centrum bekeken worden.

Het zich herhalend landschap van beekdalen en zandruggen in Noord-Limburg staat er borg voor dat er ook voor de leden van LGOG Kring Horst en Sevenum genoeg te herkennen zal zijn.

De lezing van de heer Lucassen vindt plaats in Restaurant De Oude Lind, Venrayseweg 93 te Horst, telefoon zaal (077) 398 8343, aanvang 20.00 uur. Van belangstellende niet-leden wordt een bijdrage in de kosten van vijf gulden per lezing verwacht.

april: Vijfhonderd jaar jaarmarkt

Naar alle waarschijnlijkheid zal in april een lezing plaatsvinden naar aanleiding van het feit dat het in 2001 vijfhonderd jaar geleden is dat Horst het recht kreeg een jaarmarkt te houden. De spreker, de locatie, de datum en het aanvangstijdstip zijn op dit moment nog niet bekend. Leden van LGOG ontvangen echter uiteraard tijdig een uitnodiging voor deze lezing.

mei: De bevrijding

Mede ter voorbereiding op de kleine excursie naar het Bevrijdingsmuseum in Groesbeek op 27 mei organiseert LGOG Kring Horst en Sevenum enkele dagen eerder (hoogstwaarschijnlijk 23 mei) een lezing waarin een mede-

werker van het Bevrijdingsmuseum nader in zal gaan op de bevrijding in het algemeen en die van Noord-Limburg in het bijzonder. Deze lezing zal opgeluisterd worden met authentieke filmbeelden. Over definitieve datum en locatie van deze lezing ontvangt u nog nader bericht.

KLEINE EXCURSIE

Op zondag 27 mei organiseert LGOG Kring Horst een kleine excursie naar het Bevrijdingsmuseum in Groesbeek. In dit museum wordt de herinnering levend gehouden aan de gebeurtenissen in september 1944. Met de operatie Market Garden werd toen de basis gelegd voor de bevrijding van heel Nederland. Het Bevrijdingsmuseum werpt een licht op de opkomst van het nationaal-socialisme, de bezettingsjaren en de bevrijding van Nederland. Dit gebeurt middels foto's, diorama's, modellen en maquettes.

Ook over de verdere details van deze kleine excursie ontvangen de leden van LGOG Kring Horst en Sevenum tijdig nader bericht.

XAVIER VAN DIJK STELT ZICH VOOR

Op de jaarvergadering in maart 2000 nam LGOG Kring Horst en Sevenum afscheid van de bestuursleden Jan Smits en Jan Sleutels. Tot hun opvolgers koos de vergadering Marlies Huijs-Oostveen en Xavier van Dijk. Marlies Huijs-Oostveen zal voor de meeste leden geen onbekend gezicht zijn: voordat ze tot het bestuur toetrad, was ze reeds lang een zeer actief lid van de Kring. Bovendien maakt ze al enige jaren deel uit van de excursiecommissie. Het andere nieuwe bestuurslid, Xavier van Dijk, is wellicht minder bekend bij de leden. In onderstaande monoloog introduceert de jonge archeoloog zichzelf.

"Dat ik voor de meeste leden een onbekende ben, is niet zo vreemd. Ik woon pas sinds twee jaar in Horst. Na mijn verhuizing ben ik lid geworden van Kring Horst en Sevenum van het LGOG. Daarvoor hoorde ik, als inwoner van Lottum, bij de Kring Venlo.

Ik ben geboren in Tegelen, maar heb het grootste deel van mijn leven in Lottum gewoond. Na de lagere school heb ik in Venlo op het Thomascollege het atheneum gevolgd. Vervolgens ben ik gaan studeren aan het Instituut voor Prehistorie van de Rijksuniversiteit Leiden. Daar ben ik in 1997 afgestudeerd.

Archeologie en geschiedenis hebben mij altijd geïnteresseerd. Waar dat vandaan komt? Dat heb ik mezelf ook wel eens afgevraagd. Mijn ouders hadden geen bijzondere belangstelling voor archeologie. Ik weet wel dat ik als kind al met stukken rioleringsbuis liep te slepen. En ik herinner me ook nog dat mijn vader eens een pijlsplits in de tuin vond. Daarvan weet ik nu dat die dateert uit de periode rond 2500 voor Christus, uit de tijd van de zogenaamde klokbekergroep. De boeren die toen leefden, maakten potjes in de vorm van een omgekeerde klok.

Na het eerste jaar op de universiteit heb ik als hoofdvak prehistorie van Nederland gekozen. Vanaf de zomer van het eerste jaar ga je echt aan opgravingen deelnemen. Dat gebeurt altijd onder leiding van ervaren archeologen. Zelf heb ik bijvoorbeeld meegedaan aan opgravingen op industrieterrein Groot Boller in Blerick en het Antoniusveld in Venray.

Mijn eindschrijft ging over archeologische vondsten in de gemeente Arcen en Velden. Daarvoor heb ik ter plaatse geen opgravingen gedaan, het was een inventarisatie van vondsten uit de periode tussen de vroege steentijd en de vroege Middeleeuwen. Die waren vaak onvolledig of slecht beschreven of onbekend bij professionele archeologen. Ik heb alles opnieuw bekeken en beschreven. Wat mij het meeste opviel, was hoezeer de activiteiten van amateurs het bestaand archeologisch beeld van zo'n gebied bepalen. Ten zuiden van Lomm waren bijvoorbeeld veel vindplaatsen, ten noorden daarvan veel minder. Het bleek dat dat niet zozeer kwam door de geologie of bewoning in het verleden, maar gewoon omdat daar minder gezocht was.

Mijn interesse gaat vooral uit naar de steentijd, en dan met name de midden-steentijd. Dit is de tijd van de jager-verzamelaars, zo'n 7.000 tot 5.000 jaar voor het begin van onze jaartelling, een overgangsfase van jagers uit de ijstijd naar boeren. Het werd toen, na de laatste ijstijd, geleidelijk weer warmer. Er ontstond een vegetatie die vergelijkbaar is met die van nu. De mensen leefden op een heel efficiënte manier van wat de natuur hen bood. Ze leidden een trekkend bestaan, leefden in hutjes en hadden geen aardewerk en huisdieren. Dit was in feite de laatste groep mensen in Nederland die min of meer in harmonie met zijn omgeving leefde. Daaraan kwam een einde toen deze jagers in aanraking kwamen met mensen die in boerderijen woonden, die aardewerk en ook geslepen vuurstenen bijlen maakten, en koeien, varkens en schapen hadden.

Na mijn afstuderen ben ik eerst met twee vrienden een jaar naar Australië en Nieuw Zeeland geweest. Waarom? Ik had op dat moment nog geen baan, geen woning, geen vriendin: er was niets dat me bond. Het was een geweldige ervaring. Ontzettend veel gezien, veel beleefd en ook veel geleerd. Na dat jaar heb ik in Lottum eerst nog een paar maanden rozen geoculeerd. Vervolgens kreeg ik de mogelijkheid om als vervanger enkele maanden te werken aan de archeologische basiskaart van de gemeente Venlo. In die periode heb ik me bijvoorbeeld bezig gehouden met Romeinse en Keltische muntjes die gevonden werden tijdens de herinrichting van het Nolensplein. Mijn eigenlijke taak was echter het inventariseren en analyseren van de zogenaamde collectie Keus. Keus was een Venlose amateur-archeoloog die in de jaren dertig en veertig verschillende belangrijke vondsten heeft gedaan, maar ook veel heeft vervalst. Weer eens iets anders, maar wel heel leuk. Over de resultaten van dat onderzoek heb ik artikelen geschreven die zijn publiceerd in *De Buun* en *Archeologie in Limburg*.

Nog steeds werk ik een dag per week voor de gemeente Venlo. Daar assisteer ik bij het werk aan de archeologische basiskaart van Venlo. Daarnaast werk ik sinds januari 1999 vier dagen per week voor RAAP, het Regionaal Archeologisch Archiverings Project. RAAP is een bedrijf dat vaak betrokken wordt bij een archeologisch voor-onderzoek in een bepaald gebied. Wij zetten dan grondboringen en voeren eventueel een kort aanvullend historisch onderzoek uit. RAAP verricht alleen zogenaamd non-destructief onderzoek, het echte opgraven gebeurt weer door andere instanties. Wij adviseren en de opdrachtgever en de ROB bepalen vervolgens wat er gebeurt. Zelf heb ik tot nu toe vooral in het gebied van de Zandmaas gewerkt: Ooyen, Well, Lomm, Hout-Blerick, Tegelen, Steyl, Beegden, Horn. Sinds kort werk ik een dag per week op een baggerschip, de Samson, die in het kader van de Maaswerken de Maas uitbaggelt. Daar houd ik me min of meer bezig met onderwaterarcheologie, weer iets nieuws voor mij. Je kunt van alles tegenkomen, van oorlogstuig tot prehistorische runderschedels; je moet een heel brede materiaalkennis hebben.

Vorig jaar ben ik ook een tijdje in Kronenberg bezig geweest, in het gebied Steijvershorst, in het stroomgebied van de Blakterbeek. Daar zijn woningen gepland in een gebied van 2,5 hectare, dat nog uit weilanden en akkers bestaat. We hebben er 34 proefboringen gedaan. Slechts twee van die boringen leverden iets op: middeleeuws aardewerk en een stukje prehistorisch aardewerk. Dat is duidelijk te weinig om proefsleuven aan te laten leggen.

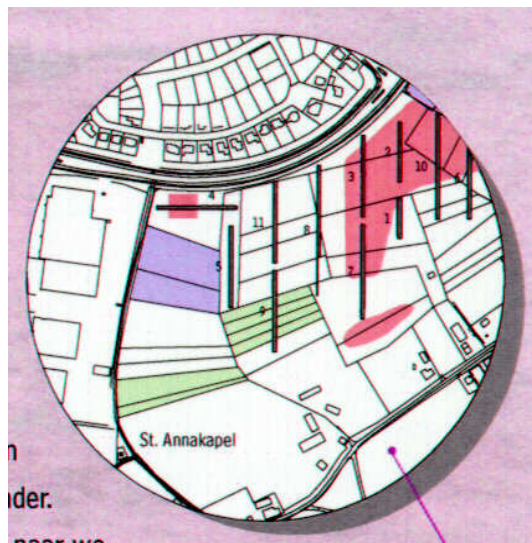
Op het Hoogveld in Horst was dat anders. Daar vonden we in bijna negen van de tien proefboringen Romeins en prehistorisch aardewerk. Op grond van dat resultaat zijn daarom op het Hoogveld later door het Archeologisch Diensten Centrum proefsleuven gegraven. Zoals bekend, heeft dat tot verrassende resultaten geleid. Dit geldt ook voor de daaropvolgende opgraving.

Op terreinen waar we met RAAP werken, gaat daarna altijd iets gebeuren, er gaat vaak iets ingrijpend veranderen in het landschap. Dat doet me wel eens pijn. Als archeoloog vind ik het doodzonde dat een gebied als het Hoogveld straks industriegebied wordt. Of dat het bos op het hoogterras in Tegelen, waar we onlangs ook aan het werk zijn geweest, binnenkort verandert in een groeve.

Ik ben archeoloog geworden omdat ik wil weten hoe mensen hebben geleefd, hoe ze dagelijkse problemen - "Wat eet ik vanavond?" - oplosten, hoe ze met elkaar omgingen. Het liefst wil ik buiten bezig zijn, feeling houden met het materiaal en het veld: opgravingen bezoeken, hiervan leren en deze kennis meenemen. Voor mijn werk bij RAAP ben ik gemiddeld drie dagen per week in het veld bezig en één dag binnen op kantoor, een ideale verhouding. Die voeling met het veld wil ik altijd houden. Louter en alleen kantoorwerk ambieer ik daarom niet.

Toen ik in Horst kwam wonen, ben ik via Piet van Nunen al snel bij de Oudheidkamer betrokken geraakt. Ik heb de collectie archeologie mee opgeschoond. Op een gegeven moment, een jaar geleden zo iets denk ik, heeft Jan Janssen me gevraagd of ik bestuurslid van de Oudheidkamer wilde worden. Bijna tegelijkertijd benaderde Jos Schatorjé me om bestuurslid te worden van het LGOG. Tegen beide heb ik ja gezegd. In de eerste plaats omdat het verleden me interesseert en in de tweede plaats om er hier in Horst een beetje in te komen. Dat betekent niet dat ik de banden met Lottum verwaarloos: met een groep vrienden steken we ieder jaar honderden uren in het bouwen van een wagen voor Gekke Moandaag."

Wim Moorman

Puttenoverzicht op kadaster

HARMONIE OP HET OUDE KERKHOF

Als het buiten niet al te warm, koud of nat is en geen winterseizoen, is het op dinsdag druk op het oude kerkhof aan de Kloosterstraat. Wie een vreemde is in Horst zou misschien denken dat er een graf wordt gedolven. Nu is het weliswaar een vrome wens van sommige Horstenaren om daar eens te mogen worden begraven, maar vooralsnog kan dit niet. De gemeentelijke overheid heeft dertig jaar geleden de begraafplaats voor gesloten verklaard. Er kan nu dus pas weer worden begraven als de gemeente tot heropenstelling besluit.

De reden van de drukte op dinsdag is dat het kerkhof grondig wordt opgeknapt. Het is een monument in gemeentelijk eigendom. En monumenten moet je goed onderhouden, omdat ze cultuur-historisch waardevol zijn. Die plicht hebben wij als burger en de overheid moet daarbij het goede voorbeeld geven, nietwaar. Nu past het gemeentebestuur net als iedere burger ook goed op de beurs. Ze heeft daarom vrijwilligers gezocht (en gevonden!) die het wel heel erg verwaarloosde kerkhof wilden opknappen. Ze begonnen in 1995 aan dat karwei, elke dinsdag als het weer een beetje meezat. Het resultaat is een kerkhof waarvan de monumenten bijna allemaal stuk voor stuk zijn gerestaureerd, waarin looppaden zijn aangebracht en de grond 'zwart' is gemaakt. In het voorjaar gaat nieuwe beplanting de grond in, nadat al eerder leilinden zijn geplant. Er komen ook enkele zitbanken. Je loopt er voor je plezier rond, voorzover dat natuurlijk gepast is op een kerkhof. Een parkje in het centrum van Horst, een rustpunt om even te mediteren over de vergankelijkheid van het leven.

Bij deze begraafplaats hoort een verhaal, een stukje geschiedenis dus. Op 1 januari 1837 werd op initiatief van de gemeente deze katholieke en openbare begraafplaats geopend. Op 5 oktober 1971 volgde de sluiting. Het plan tot ruiming van de graven werd na een juridische strijd met enkele families van nabestaanden ongedaan gemaakt. Wie hierin is geïnteresseerd kan het nalezen in deel 5 van *Horster Historiën*. In december 1995 heeft het gemeentebestuur het anderhalve eeuw oude kerkhof op de gemeentelijke monumentenlijst geplaatst. Sinds 1995 is het beheer in handen van een stichting die als doel heeft het herstel en het behoud van het gedeelte dat was ingericht als katholieke begraafplaats. Het gedeelte dat was ingericht als openbare, algemene begraafplaats was al eerder geruimd.

Het kerkhof bewaart de herinnering aan overleden Horstenaren, aan mensen die elk op hun eigen wijze hun steentje hebben bijgedragen aan de geschiedenis van Horst. Elk grafmonument vormt als het ware een blad uit het plaatselijke geschiedenisboek. De verhalen bij elk grafteken dienen te worden opgetekend: *Wat in de herinnering van de mensen bewaard moet blijven dient op schrift te worden gesteld*, staat in het oudste tot nu toe bekende document waarin Horst wordt genoemd, uit 1219. Er zijn ongeveer driehonderd grafmonumentjes bewaard gebleven. Er is dus werk aan de winkel voor beoefenaars van de lokale historie.

De oudste vereniging van Horst is het muziekgezelschap dat nu bekend is onder de naam *Koninklijke Harmonie van Horst*, ontstaan in 1811 en officieel opgericht in 1817. Op het Horster kerkhof liggen oud-leden begraven waarvan enkele prominente oud-leden van de harmonie. Het gaat onder andere om grafnummer 226, Hendrik Gerard Driessen, grafnummer 40, Jan Mathijs Boers, grafnummer 132, Karel Hubert Esser en grafnummer 155, Johannes Aloysius van den Bergh.

Hendrik Gerard Driessen werd op 26 februari 1814 in Horst geboren als zoon van 't schoolhoofd Theodoor Driessen (1788-1842). Deze laatste was van 1811-1838 hoofd van de Dorper School in Horst. Hendrik Gerard volgde hem in 1838 op en zou tot aan zijn voortijdige pensionering in 1873 deze functie blijven vervullen. Het raadsbesluit betreffende zijn aanstelling als schoolhoofd vermeldt onder andere zijn verdienste voor de Harmonie en zijn gratis muziekonderricht. Zijn grootste verdienste voor de geschiedenis van de harmonie is dat hij in 1836 begon aan het *Journal der Harmonie van Horst*. Hij kwam toen op de gelukkige gedachte om allereerst een overzicht te geven van de jaren 1811 tot 1836. Ook zijn ongehuwde broer Jan Arnold Driessen (1812-1855) was actief lid van de harmonie. Arnold was onderwijzer van de Fransche School die in 1834 werd opgericht. In 1839 nam Gerard Driessen ontslag uit zijn functies van secretaris en tweede directeur en bleef gewoon lid. Na de dood van zijn broer Jan Arnold in 1855, die de functies van zijn broer had overgenomen, werd Gerard weer tweede directeur tot 1863 als hij de harmonie na onenigheid definitief vaarwel zegt. In het *Venloosch Weekblad* van 22 augustus 1863 danken Muziekvrienden uit Venlo, Blerick en Lottum hem 'voor menig genoeglijk uur muziekonderricht'. Zij betreuren het dat de Harmonie van Horst hem geen serenade heeft gebracht bij diens 25-jarig jubileum als schoolhoofd.

Jan Mathijs Boers (1832-1919) werd op 30 november 1832 op boerderij 'De Simmert' in Oirlo geboren. Hij was al jong wees en kwam in Horst op de Fransche School. In 1851 werd hij lid van de harmonie en zou dat blijven tot zijn dood. Van 1855-1856 was hij lekenleraar op Rolduc, waar hij tevens zijn onderwijzersopleiding voltooide. In 1856 werd hij schoolhoofd in Sevenum. Van 1873 tot 1899 was hij hoofd van de Dorper School in Horst. Van 1873 tot 1893 was hij directeur - samen met P. A. Tielen, schoolhoofd in Meterik- en van 1893 tot 1908 de enige directeur. Van 1876 tot 1908 was hij tevens secretaris. Bekend zijn diens bewerkingen van het muziekrepertoire, onder andere van de *Horster Toedem*. Hij was eveneens organist en dirigent van het kerkkoor. Zijn koor zong het Gregoriaans volgens 'Solesmes'. Hij woonde in het eerste huis van de Loevestraat, nu woonhuis Van der Beele. Mathijs Boers overleed op 26 juni 1919 in Horst en is tevens het enige lid van zijn familie dat in Horst is overleden en begraven. Zijn verdiensten voor de harmonie zijn nog decennia lang blijven doorklinken binnen de harmonie van Horst.

Karel Hubert Esser, geboren op 23 februari 1823 in Venray en op 14 juli 1888 in Horst overleden, woonde in een mooi huis in de Hoofdstraat dat in 1944 werd verwoest, tegenover de pastorie. Hij trouwde Cunera Haffmans, dochter van de griffier van het kantongerecht van Horst. Esser was apotheker en vanaf 1868 twintig jaar vice-president van de harmonie en daarna nog acht jaar, tot zijn overlijden, president.

Johannes Aloysius van den Bergh werd op 11 maart 1847 in Veghel geboren en overleed op 23 juli 1900 in Horst. Hij ligt begraven in een graftombe aan het hoofdpad op het kerkhof waarop gebeiteld staat dat hij 'In leven notaris te Horst' was en 'President der Kon(inlijke) harmonie van Horst'. Hij heeft gewoond in een pand in de Hoofdstraat dat is afgebroken, maar waarvan de monumentale gevel is behouden. Bij oudere Horstenaren staat het huis bekend als het pand van de suikerbakker Camps. Hoewel Van den Bergh niet zolang president was, van 1888 tot 1900, vond de familie van de te jong, op 53 jarige leeftijd, overleden notaris het presidentschap van de harmonie blijkbaar zo belangrijk dat die op diens grafmonument kwam te staan. Op een groepsfoto van de harmonie uit 1896 zit hij op de voorste rij in het midden met rechts van hem Jan Mathijs Boers.

Gert Verheijen

OORKONDE KAPEL EN KLOOSTER NAZARETH HORST

Met de afbraak van het klooster Nazareth in Horst kwam een bij de gedenksteen behorende oorkonde boven water (zie fragment op pagina 28). Zowel uit de inhoud als stijl blijkt m.i. duidelijk, dat de tijden in de voorbije jaren toch wel erg veranderd zijn.

In het jaar onzes Heeren Jezus Christus negentien
honderd een en twintig op Woensdag, 20. Juli, feest van
den H. Hieronymus Amilianus, onder het pausschap van Z.H.
Benedictus den vijftiende, onder de regering van Koningin Wilhelmina,
toen Z.D.H. Laurentius Schrijnen bisschop was van Roermond,
de Hoogerwaardde Hooggeleerde Heer Gulielmus Banduin, bisschoppelij-
k Vicitator der Ursulinen; Algemeene Overste der Ursulinen in
het Bisdom Roermond: De Zeereerw. Mère Emmanuel te Haelen,
de Zeereerw. Mère Stanislas, Overste der Ursulinen te Grubbenvorst,
de Zeereerw. Mère Boniface, Overste der filiale te Horst in
het klooster der Ursulinen Nazareth; toen de Zeereerwaardde
Heer Theodorus Cremers, Pastoor en Deken was van Horst;
en de Edelachtb. Heer Alphonsus Esser, Burgemeester van
Horst, werd deze gedenksteen gelegd voor de kapel
en het klooster Nazareth te Horst ter eere van de Heilige
Familie van Nazareth, door den Zeereerwaarden Heer
Theodorus Cremers hiertoe gemachtigd.
In tegenwoordigheid van: den Weleerw. Heer Kapelaans van Horst: Henricus Jaspers en Henricus Hanraets; den
Zeereerw. Zeergeleerde Heer M. Hoogers, Provisor Bisschoppelijk College te Roermond; de Zeereerw. Mère
Stanislas, Overste der Ursulinen Grubbenvorst, de Zeereerw. Mère Boniface Overste der filiale te Horst, Mère
Jeanne, Mère Joseph, Mère Dominica, Zusters van het klooster te Horst, Mère Maria van het klooster te
Grubbenvorst, Mère Hieronyma en Mère Hildegarde van het klooster Horst en Mère Bernardina.

In het jaar onzes Heeren Jezus Christus negentien honderd een en twintig op Wiensdag, 20 Juli, feest van den H. Hieronymus Amilianus, onder het pausschap van Z.H. Benedictus den vijftiende, Onder de regering van Koningin Wilhelmina, toen Z.D.H. Laurentius Schrijnen bisschop was van Roermond, de Hoogerwaardde Hooggeleerde Heer Gulielmus Banduin, bisschoppelijk Vicitator der Urselinen; Algemeen Overste der Urselinen in het Bisdom Roermond: De Zeereerw. Mère Emmanuel te Haelen, De Zeereerw. Mère Stanislas, Overste der Urselinen te Grubbenvorst, de Zeereerw. Mère Boniface, Overste der filiale te Horst in het klooster der Urselinen Nazareth; toen de Zeereerwaardde Heer Theodorus Cremers, Pastoor en Deken van Horst; en de Edelachtbare Heer Alphonsus Esser, Burgemeester van Horst, werd deze gedenksteen gelegd voor de kapel en het klooster Nazareth te Horst ter eere van de Heilige Familie van Nazareth, door den Zeereerwaarden Heer Theodorus Cremers hiertoe gemachtigd.

In tegenwoordigheid van: de Weleerw. Heeren Kapelaans van Horst: Henricus Jaspers en Henricus Hanraets; den Zeereerw. Zeergeleerde Heer M. Hoogers, Provisor Bisschoppelijk College te Roermond; de Zeereerw. Mère Stanislas, Overste der Urselinen Grubbenvorst, de Zeereerw. Mère Boniface Overste der filiale te Horst, Mère Jeanne, Mère Joseph, Mère Dominica, Zusters van het klooster te Horst, Mère Maria van het klooster te Grubbenvorst, Mère Hieronyma en Mère Hildegarde van het klooster Horst en Mère Bernardina.

Architect: de Weled. Heer C. Franssen, Roermond.

Aannemers: de Heeren A. Haegens en Jos. Cuppen.

Voor kopie,

Grad Lenssen

AANVULLINGEN OP DE POLITIEKE GESCHIEDENIS VAN HORST

Op 31 december 2000 hield de gemeente Horst op te bestaan. Ze ging op in de nieuwe gemeente Horst aan de Maas. Een belangrijk bestuurlijk tijdvak werd daarmee afgesloten. De gemeenteraad van Horst kwam op 19 december 2000 voor de laatste maal officieel bijeen, in een buitengewone raadsvergadering in cultureel centrum 't Gasthoes. Uiteraard stond deze bijeenkomst in het teken van afscheid. Afscheid van de gemeente, afscheid van de burgemeester en afscheid van een aantal gemeenteraadsleden. Twee van de vele toespraken waren duidelijk historisch geïnspireerd. PvdA-wethouder Arie Stas blikte naar aanleiding van het afscheid van raadslid Jos Weijs (bijna negentien jaar fractievoorzitter van de PvdA) terug op 22 jaar sociaal-democratische gemeenteraadspolitiek in Horst. Loco-burgemeester Jos Jenniskens sprak onder meer over de burgemeesters van Horst en de verkiezing en samenstelling van de gemeenteraad in de afgelopen twee eeuwen. Met toestemming van beide wethouders publiceren we hier fragmenten uit hun speeches omdat ze een welkome aanvulling vormen op de nog nauwelijks beschreven politieke geschiedenis van Horst. Bovendien passen ze in een - nog vrij korte - traditie: in *Info* nummer 22 publiceerden we uit de installatierede van burgemeester Frans Wolters fragmenten over de historische banden tussen Horst en Blerick en over bestuurlijke veranderingen in onze regio.

Uit de speech van Arie Stas:

"Toen ik in 1974 aantrad als jongste raadslid hadden de kerkdorpen zich net verenigd in de Algemene Belangen Combinatie, ABC, met als voormannen en wethouders o.a. Chrit Claassens en Thei Geurts. Waren er voor 1974 nog vrijwel alleen lijsten per dorp, vanaf dat moment had één partij, de ABC, de absolute meerderheid. Daarnaast waren er in 1974 nog de Werknemerslijst van Wiel Lemmen en Lambert Berkers en de Lijst Gemeenschapsbelangen met onder meer Hay Boots en Jan van Heijster. Ik trad als enfant terrible toe tot de raad namens het nieuw opgerichte Progressief Aksiesentrum, PAS.

De periode 1974-1978 bleek de laatste waarin lokale partijen de dienst uitmaakten. Horst werd volwassen en kreeg landelijke politieke partijen. Mijn partij was de eerste die aankondigde deel te nemen aan de raadsverkiezingen van 1978, op de voet gevolgd door het CDA en de VVD. In 1978 deden dus drie landelijke partijen aan de verkiezingen mee. Maar de veranderingen waren minder ingrijpend dan het misschien lijkt. Vrijwel alle zittende raadsleden gingen op in het CDA, dat met elf zetels de absolute meerderheid van de ABC overnam. De PvdA startte met drie zetels.

Voor de gemeenteraadsverkiezingen van 1978 was de PvdA afdeling Horst-Sevenum opgericht. Mensen van het eerste uur waren onder meer Jun Moorman, Kit Moorman en haar vader, Toos Buijssen, Jos Weijs en ik. Het waren mooie tijden. Een partij, die wist wat ze wilde: eerlijke verdeling van kennis, inkomen en macht. Het was de tijd van Joop den Uyl en van de polarisatie. De jaren zeventig kortom: alles stond ter discussie. Ik ga u niet vermoeien met de issues van die dagen in de Horster politiek. Ik meld slechts dat het in Horst ondanks de jaren zeventig toch gewoon op zijn dorps ging.

Na de verkiezingen van 1978 vormden Jun Moorman, Jos Weijs en ik de eerste PvdA-fractie in de gemeenteraad van Horst. Wezenlijke informatie over de stand van zaken aan het CDA-front en over de collegeonderhandelingen kregen we via Jun Moorman, die in de junimaand van 1978 na de verkiezingen regelmatig bij de lijsttrekker van het CDA, Toon Janssen, aard-beien kocht. De periode 1978-1982 was zeer enerverend. De PvdA zat in de oppositie. Raadsvergaderingen duurden vaak lang. Maar de publieke tribune was meestal goed gevuld. Het was vaak spannend: of het nu ging om de Zuringspeel, waar een vuilnisstortplaats zou moeten komen, of toen die keer dat er een champostberg in America lag, waarvoor een hele buurt in America in verband met gevaar ontruimd moest worden. Hoe serieus soms ook, er kon in Horst gewoon gelachen worden. Neem nou die felle discussie over die champostberg. "Op grond waarvan heeft u in 's-hemelsnaam een hinderwetvergunning kunnen afgeven?", vroeg Jun Moorman aan de verantwoordelijke wethouder na een gloedvol betoog. CDA-wethouder Thei Geurts volstond met de korte en krachtige mededeling: "Op grond van de Hinderwet". Of neem nou de onvergetelijke streken van Jan van Heijster, die keer op keer met zijn uitspraken frappeerde. Toen de PvdA bepleitte om in kleine kernen voor de eigen bevolking te bouwen, verklaarde Jan van Heijster daar geen voorstander van te zijn: "Ik vergelijk het maar met een kanariekooi", sprak hij, "op den duur krijg je inteelt."

Jun Moorman werd ziek en keerde niet meer in de raad terug. Toos Buijssen nam zijn plaats in. In 1982 trad de PvdA toe tot het college van B&W. Het eerste collegeprogramma in de historie van Horst werd een feit. Enkele uren aan de Kreuzelweg in Horst bij Toon Janssen waren daarvoor nodig. Niet meer. Vergelijk dat maar eens met de besprekingen nu over de collegevorming en het collegeprogramma. Voor de PvdA was het een ommekeer. Woorden moesten in daden omgezet worden. En dat ging met wisselend succes. Maar de PvdA was er, niet alleen in het college, maar ook in de gemeenteraad. Jos Weijs werd fractievoorzitter en zou dat, zo weten we nu, tot 1

januari 2001 blijven. (...)

Tweehonderd jaar Horst, 25 jaar Partij van de Arbeid in Horst, achttien jaar onafgebroken collegedeelname van de PvdA. Wij hebben Horst mee gemaakt tot wat het nu is. Al hadden we ons het buitengebied op plaatsen mooier voorgesteld dan het nu is, we kijken met trots naar de groene plattelandsgemeente, die we nu overdragen aan Horst aan de Maas."

Uit de speech van Jos Jenniskens:

"Als je het over een gemeente hebt, heb je het ook over de burgemeester. Met de komst van de Fransen werd de eerste aanzet gegeven tot de huidige gemeenten. In 1798 werd door de Fransen eigenlijk gedaan wat nu, tweehonderd jaar later, met gejuich zou worden ontvangen: men vormde het Kanton Horst, bestaande uit de huidige gemeenten Broekhuizen, Grubbenvorst, Helden, Horst, Kessel, Maasbree, Meerlo-Wanssum, Sevenum en Venray. Maar een van boven opgelegde gemeentelijke herindeling werkte ook toen al niet en men kwam later dan ook tot de conclusie dat het anders moest. Het gevolg was dat op 17 oktober 1800 - houdt die datum in gedachten - J.L.J. Mooren tot Maire van de gemeente Horst werd benoemd; hij was dus de eerste burgemeester van Horst. Op 15 november 1800 werd Sevenum aan Horst toegevoegd, dus vier weken later. Zelf hebben wij in jaren moeten rekenen.

De gemeente Horst heeft in haar tweehonderdjarig bestaan negentien burgemeesters gehad, van wie de langst zittende burgemeester Houba was; deze zat van 1884 tot 1913, dus 29 jaar lang, de gemeenteraad voor. Op de kortst zittende burgemeester kom ik nog terug.

Opmerkelijk is dat de eerste en de laatste burgemeester van Horst beiden min of meer uit een vorige "overheidsfunctie" kwamen. Mooren was voorheen president van het grote Kanton Horst en Frans Wolters was, voor dit burgemeesterschap, vertegenwoordiger van heel Noord-Limburg in het verre Den Haag. Aan je burgemeesterschap heb jij, Frans, je eigen invulling kunnen geven, want je ingangen in Den Haag zijn voor de gemeente Horst aan de Maas van levensbelang gebleken.

Als je zo de lijst van oud-burgemeesters bekijkt - de term "ex-burgemeesters" mag ik van oud-burgemeester Fasol niet gebruiken, want volgens hem is Bram Peper een ex-burgemeester ... -, valt het op dat juist in moeilijke tijden de burgemeesters lang zaten; dit zou kunnen betekenen dat het nu géén moeilijke tijden zijn. Van vóór de Eerste Wereldoorlog tot in de crisisjaren hadden wij burgemeester Esser; hij zat hier 21 jaar. Vanaf de crisisjaren tot na de Tweede Wereldoorlog hadden wij burgemeester Van Grunsven, die het 19 jaar volhield. Daarna hadden wij 18 jaar burgemeester Steeghs; die jaren waren geen crisisjaren, maar wel roerige jaren, want toen deden de landelijke partijen hun intrede in de gemeenteraad. Over die roerige jaren hoorde u eerder al wat van wethouder Stas.

Nu nóg een beetje historie, gebaseerd op wat oud-wethouder Reintjes ter gelegenheid van het tweehonderdjarig bestaan van Horst op papier had gezet over de gemeenteraad voorheen en nu. Van 1800 tot 1830 werden de raadsleden benoemd volgens verschillende procedures. Vanaf 1830, de Belgische tijd, moesten de Notabelen - zij die een bepaalde som aan belasting betaalden en zij die een vrij beroep hadden - een burgemeester, wethouders en raadsleden kiezen. Zo te zien heeft Elzinga wat in de historie rondgekeken! Vanaf 1836 werden de raadsleden op een wel heel speciale wijze gekozen: alle kiesgerechtigden moesten willekeurige namen op een briefje schrijven; in het Horster geval waren dat toen elf namen, en wie de meeste stemmen had, was gekozen. De burgemeester en de wethouders werden vervolgens door de koning uit de gemeenteraad benoemd. Nadat in 1839 nog een andere vorm van verkiezen was uitgetoet, kwam er in 1851 de nieuwe gemeentewet. In grote lijnen kiezen wij de leden van de gemeenteraad nog steeds volgens de in die wet aangegeven methode. In onze gemeente waren er tot en met 1962 plaatselijke belangenlijsten per dorp. In het centrum waren er lijsten van belangengroepen, met name van boeren, middenstanders en werknemers, en was er een enkele naamsgebonden lijst. In 1966 kwam er in het centrum een samenwerking tot stand, met als gevolg dat hier één lijst werd ingediend. Verder waren er de gebruikelijke lijsten per dorp. In 1970 bleven de lijsten per kern gehandhaafd, maar kwam er, naast deze lijsten een werknemerslijst. Vanaf dit punt hebt u college gekregen van collega Stas, zodat ik daarop niet verder wil ingaan. (...)

In de afgelopen tweehonderd jaar hebben negentien burgemeesters hun beste krachten aan de mooie gemeente Horst gegeven. U [Frans Wolters] bent de negentiende in de rij. Wat u niet weet, is dat er nóg een andere overeenkomst tussen de eerste burgemeester van Horst en u bestaat: zowel hij als u was maar kort burgemeester, hij eerste van 1800 tot in 1801 en u van 1 januari 2000 tot en met 31 december 2000. Ik vertelde al dat Mooren op 17 oktober 1800 burgemeester werd, maar hij stierf helaas al op 28-jarige leeftijd op 12 september 1801. U bent dus de laatste burgemeester van Horst met één dienstjaar van, inclusief een schrikkelidag, 366 dagen. De ambtstermijn van de eerste burgemeester was 35 dagen korter. Graag hadden wij je in de boeken vermeld als de laatste burgemeester van Horst met, zoals iedereen verwachtte, de kortste ambtstermijn, maar het zal bij "de laatste burgemeester van Horst" blijven."

PRIJSVRAAG NAAMGEVING KRING

Zoals genoegzaam bekend, is de gemeente Horst per 1 januari 2001 opgegaan in de nieuwe gemeente Horst aan de Maas. Deze nieuwe situatie brengt een aantal veranderingen met zich mee, ook voor LGOG Kring Horst en Sevenum. Zo doet zich het probleem voor of de Kringgrenzen aan de gemeentegrenzen aangepast moeten worden. Overleg met andere Kringen zal hierover duidelijkheid moeten scheppen. Daarnaast zal ook de naam van de Kring aan de nieuwe situatie aangepast moeten worden. Het bestuur van de Kring heeft zich inmiddels beraden over een nieuwe naam. De suggestie "Kring Peel en Maas" stuitte om begrijpelijke redenen op licht verzet vanuit Kring Venray. Vooral nog komt het bestuur niet veel verder dan het niet bepaald fraaie "Kring Horst aan de Maas en Sevenum". Vandaar dat het idee geboren is een beroep te doen op de creativiteit en originaliteit van de leden. Iedereen met een voorstel voor een nieuwe naam van de Kring wordt nadrukkelijk opgeroepen zijn suggestie kenbaar te maken aan de secretaris van de Kring (de heer J.M.G. Kelleners, Stuksbeemden 16, 5961 LG Horst,

telefoon (077) 398 5349), vóór of uiterlijk tijdens de jaarvergadering op 19 maart. Het bestuur zal vervolgens een besluit nemen over de nieuwe naam. Mocht het bestuur een door een lid gesuggereerde naam kiezen, dan stelt het aan het betreffende lid een boekenbon ter beschikking.

INFO LGOG KRING HORST OP INTERNET

In de Stadsbibliotheek van Maastricht bevindt zich een afdeling *Limburgensia*. Dit is een collectie boeken, tijdschriften enzovoort, kortom (bijna) alles wat er van en over Limburg in druk is verschenen. LGOG leden hebben gratis toegang tot deze Bibliotheek Limburgensia op vertoon van hun LGOG-lidmaatschapskaart - zoals ook tot het Bonnefantenmuseum - , omdat de verzamelingen van LGOG daar zijn ondergebracht. Vroeger vond de toegang tot de collectie plaats via systeemkaarten, die intussen voor een belangrijk deel zijn overgebracht in databanken van computers die vervolgens weer landelijk gekoppeld zijn. In musea en bibliotheken wordt daarom gebruik gemaakt van computerbeeldschermen om iets op te zoeken. Dat kan ter plekke, maar ook thuis, via internet. Zo werd voor de bibliografie van Horst zoals die is opgenomen in *Horster Historiën* deel vijf ook van internet gebruik gemaakt.

Internet biedt nu de mogelijkheid om de catalogi van de databanken van alle aangesloten bibliotheken te raadplegen. Zo verschijnt *Info LGOG Kring Horst* zoals hier is afgebeeld op het beeldscherm. Wie daarna het boek wil lezen, kan dat via een bibliotheek laten bezorgen. Voor een tijdschriftartikel kan men volstaan met fotokopieën. Internetadres: <http://picarta.pica.nl>

The screenshot shows the Picarta website interface. At the top, there is a navigation menu with links: Home, OverPica, Support, Nieuws, Vacatures, SiteMap, Help. Below the menu is a search bar with the text 'zoeken' and a dropdown menu set to 'alle woorden'. To the right of the search bar, there is a 'Sorteer op' dropdown menu set to 'relevantie'. Below the search bar, there are buttons for 'zoeken' and 'Zoekoplossingen'. The main content area shows the search results for 'Info LGOG Kring Horst'. The results are displayed in a table-like format with the following information:

Titel:	Info LGOG Kring Horst
Jaar:	1990...
Organisatie:	LGOG Kring Horst, Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap Kring Horst
Nummering:	[Nr.1] (12 maart 1990) - ...
Uitgever:	Horst: Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap, Kring Horst
Annotatie:	III Wordt voorafgegaan door nr. 0 (13 maart 1989) Verschijningsfrequentie: 2x per jaar

At the bottom of the search results, there are four icons representing different actions: Download, Bewaar, Aanvragen, and Beschikbaar.

MUSEA

STREEKMUSEUM STICHTING OUDHEIDKAMER HORST

In de afgelopen twee jaar is de Oudheidkamer opnieuw ingericht. Onderwerpen zijn opnieuw naar thema gerangschikt, het archief is geordend en diverse ruimtes hebben een opknappbeurt gekregen.

Het onderdeel vlas en linnen geeft een beeld van de textielproductie, van thuisnijverheid tot textielfabrieken. In de stijlkamer is een aantal toeren te zien, samen met de gereedschappen die nodig waren om deze bijzondere hoofdbedekkingen te maken. In de Kasteelzaal staat de grote maquette van het vroegere kasteel van Horst. Aan de wand hangen portretten van kasteelbewoners en in de vitrines liggen voorwerpen die gevonden zijn bij opgravingen.

Een grote overzichtskaart laat zien hoe de Peel er omstreeks 1895 uitzag. Door middel van drukknoppen wijzen lampjes op de kaart verschillende locaties aan die met een korte tekst worden beschreven. In de verenigingskamer zijn voorwerpen te zien van schutterij Wilhelmina en van de Koninklijke Harmonie van Horst. In een bescheiden opstelling op de overloop is een aantal archeologische vondsten bij elkaar gebracht.

Naast de vaste opstelling is in de Oudheidkamer van 18 maart tot en met 13 mei een tentoonstelling te zien over kermissen. Geëxposeerd worden miniatuurattracties. Vervolgens wordt van 19 mei tot en met 5 augustus een expositie gewijd aan vijfhonderd jaar marktwezen in Horst en aan het jubileum van schutterij Wilhelmina (documenten en historische objecten). Deze historische tentoonstelling komt tot stand in samenwerking met de schutterij.

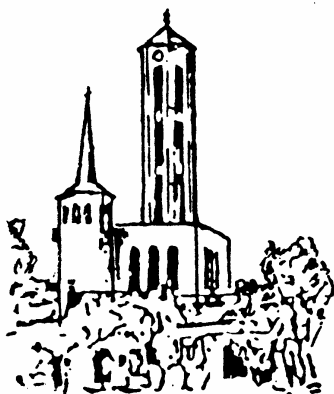
Streekmuseum Stichting Oudheidkamer Horst

Steenstraat 2, 5961 EV Horst

Telefoon (077) 3986540

Openingstijden: dinsdag van 10.00 uur tot 12.00 uur en op woensdag, donderdag, zaterdag en zondag van 14.00 uur tot 16.30 uur.

STICHTING BEHEER KUNSTSCHATTEN SINT-LAMBERTUSKERK HORST

De oudste schriftelijke vermelding van de Horster kerk dateert uit 1219. In oktober 1944 werd het gebouw door oorlogs-handelingen zo zwaar beschadigd dat men besloot tot afbraak, gevolgd door nieuwbouw. Gelukkig was het grootste deel van de inventaris tijds in veiligheid gebracht.

Ongetwijfeld wordt het belangrijkste deel van de inventaris gevormd door de collectie beeldhouwwerken in hout en steen. Het oudste houten beeld is het zogenaamde 'takkenkruis', dat dateert van voor 1400.

Het merendeel van de beelden dateert echter uit de periode 1520-1550 en wordt toegeschreven aan de zogenaamde 'Meester van Elsloo', een beeldhouwersatelier dat waarschijnlijk in Roermond was gevestigd.

Sinds vorig jaar is ook een eikenhouten preekstoel te zien. Deze is in de tweede helft van de zeventiende eeuw door Willem Vincent van Wittenhorst aan de parochie geschonken. De preekstoel stond tussen 1916 en augustus 1998 achtereenvolgens in kerken in Swolgen en Maastricht.

De belangrijkste stenen monumenten zijn de twaalfde-eeuwse doopvont in Romaanse stijl, tevens het oudste stuk in de kerk, en de vroeg zestiende-eeuwse groep van de Gregoriusmis. Tot de hoogtepunten van edelsmeedkunst in de kerk behoren een laat-go-tische cylindermonstrans, een laat-gotische kelk en een achttiende-eeuwse zonnemonstrans uit Boxmeer.

*Stichting Beheer Kunstschatten Sint-Lambertuskerk Horst
Sint-Lambertusplein 16, 5961 LB Horst*

Openingstijden: van mei tot oktober op dinsdag van 10.00 tot 12.00 uur en op woensdag, donderdag, zaterdag en zondag van 14.00 tot 16.30 uur. Tussentijdse afspraken, ook voor groepen, kan men maken met P. Roelofs, Stuksbeemden 66a, 5961 LG Horst, telefoon (077) 398 4163.

STREEKBOERDERIJMUSEUM DE LOCHT

In Streekboerderijmuseum De Locht loopt van 8 april tot 1 oktober de tentoonstelling "Merk toch hoe sterk" over merklappen, stoplappen, pronklappen en versieringen op linnengoed en kleding. De belangstelling hiervoor is de laatste tijd sterk toegenomen. De expositie speelt hierop in. Wie kent niet de rode schoollappen met geborduurd alfabet en cijfers die tot aan de Tweede Wereldoorlog werden

gemaakt? Mooie letters borduren met allemaal dezelfde lengte is moeilijker dan men denkt. Doel van dit handwerken was om later het linnengoed te kunnen merken. Zodoende kon iedereen zijn eigen wasgoed terugvinden bij gebruik van de gezamenlijke bleek.

De oudste Nederlandse merklap dateert uit het begin van de zeventiende eeuw. De eerste merklappen (schoollappen) werden gemaakt met rood of blauw garen, om de aangebrachte letters duidelijk te kunnen zien. Stoplappen werden gemaakt om te leren hoe een weefsel is samengesteld en zodoende de sleetse plekken in het linnengoed en de kleding zo goed als onzichtbaar te kunnen stoppen. Om het naaiwerk onder de knie te krijgen, werd de techniek op miniatuurlapjes toegepast. Van de talloze kleine lapjes werd een grote langwerpige of vierkante lap gemaakt. Ook hiervoor werden verschillende naai- en borduurtechnieken gebruikt. Deze "pronklappen" komen voor in lengtes van wel tien meter.

De expositie geeft een ruim overzicht van merk-, stop- en pronklappen, linnengoed en kleding. Te zien zijn zowel lappen uit vroeger tijd als hedendaagse lappen.

Streekboerderij en Nationaal Asperge- en Champignonmuseum De Locht

Koppertweg 5, 5962 AL Horst-Melderslo

Telefoon (077) 398 7320

Email: delocht@tref.nl

Internet: www.tref.nl/horst-sevenum/de-locht

Openingstijden: dinsdag, donderdag en zaterdag van 14.00 tot 17.00 uur. Groepen op afspraak ook op andere tijden.

KOPERSLAGERSMUSEUM P. VAN DER BEELE

Het nieuwe gebouw van Koperslagersmuseum P. van der Beele in Horst werd 18 november 1999 officieel geopend door mr. B.J. M. van Voorst tot Voorst, de Commissaris der Koningin in de provincie Limburg.

Het Koperslagersmuseum in Horst werd in 1983 geopend en is inmiddels uitgegroeid tot het museum met de meest uitgebreide collectie op dit gebied in West-Europa. De verzameling omvat niet alleen unieke oude koperslagersgereedschappen, maar ook talrijke rood- en geelkoperen voorwerpen.

Voornaamste criterium daarbij is de wijze waarop deze voorwerpen zijn vervaardigd; technisch vakmanschap van de koperslager, zijn gevoel voor vormgeving en de toestand van het materiaal zijn doorslaggevend. In de loop van deze eeuw is veel koperwerk verloren gegaan door verwaarlozing, maar ook door confiscatie in de oorlog. Bovendien

zijn er maar weinig musea die een mooie kopercollectie in stand houden, vooral omdat koper regelmatig een poetsbeurt nodig heeft. Het koperslagersmuseum is dan ook uniek in zijn soort. Het trok in de loop der jaren duizenden bezoekers, die ondanks de beperkte ruimte veel waardering uitten voor de collectie. In 1997 werd een wens van jaren, uitbreiding van het museum, gerealiseerd en werd gestart met nieuwbouw. Maar omdat koper zeer gevoelig is voor vocht en verf- en cementlucht kon pas in het voorjaar van 1999 met de inrichting worden begonnen. Enkele sponsors adopteerden een vitrine, zodat het museum een aantal degelijke en mooie kasten kon aanschaffen. De oude museumzaal is nu verbouwd tot entree en winkelruimte. Via een corridor bereikt men het L-vormige museum, waar de eenvoudige inrichting een mooie entourage vormt voor de glanzend gepoetste koperen voorwerpen. Ook de grotere objecten als de koperen pomp, de wasketel en kookketels hebben nu een plaats gekregen. Een werkplaatsvitrine toont een grote variëteit aan zeldzame, oude gereedschappen, waaronder een houten trapdraaibank.

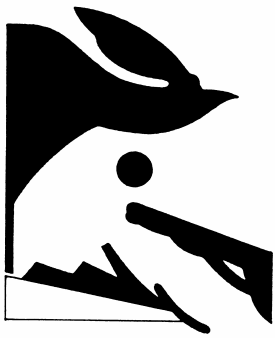
Koperslagersmuseum P. van der Beele, Gasthuisstraat 46, 5961 GB Horst

Telefoon (077) 398 5621

Openingstijden:

van dinsdag tot en met donderdag elke middag van 13.00 tot 18.00 uur, op vrijdag van 13.00 tot 21.00 uur en op zaterdag van 13.00 tot 16.00 uur.

MUSEUM BERT COPPUS

Bert Coppus werd in 1932 geboren te Horst. In 1957 studeerde hij met onderscheiding af aan de Jan van Eijck-Academie voor Beeldende Kunsten te Maastricht. Hij ontwikkelde een geheel eigen figuratieve stijl waarin kleuren een belangrijke rol spelen. De natuur in al zijn facetten vormt zijn inspiratiebron. Na zijn opleiding heeft hij een periode van puur fijschilderen gekend. Nu echter neigt hij meer naar een kleurig impressionisme. Dat impressionisme lijkt wat spontaner, maar pas op. Elk streepje, elk takje komt pas na enorm veel overleg op het doek, want Bert is een perfectionist. Toch blijft het schilderen bij hem een gevoelskwestie en een gevecht met de materie. Olieverf, tempera, aquarel, gouache, ets en mengtechnieken zijn de middelen waarmee hij vormgeeft aan zijn beeldende creativiteit.

Hij exposeerde op tal van plaatsen (Maastricht, Horst, Nijmegen, Hasselt, Aken, Venlo, Den Haag, Veenendaal, Heerlen, Arcen, Venray).

Werken van Bert Coppus bevinden zich in een groot aantal openbare gebouwen, in de vaste collectie van het Limburgs Museum in Venlo en bij particuliere verzamelaars.

Zijn maatschappelijke en artistieke betrokkenheid bleek in de loop der jaren uit het lidmaatschap van onder andere Kunstkring Kyra, BBK '69 Amsterdam, Stichting Kunst & Cultuur Limburg en de commissie Kunstvoorzieningen van de gemeente Horst.

Enkele jaren geleden maakte Bert Coppus van zijn geboortehuis te Horst een museum waarin een uitvoerig overzicht van zijn werk wordt geëxposeerd.

In het museum (entree gratis) is ook documentatie van de schilder aanwezig.

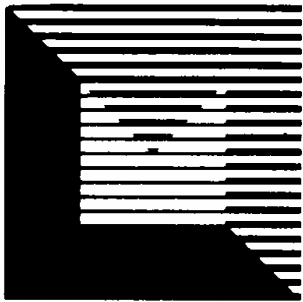
Museum Bert Coppus

Meterikseweg 71, 5961 CV Horst

Telefoon (077) 3981487

Openingstijden: dinsdag van 10.00 tot 17.00 uur en op afspraak

LIMBURGS MUSEUM

Het op 14 september van het afgelopen jaar geopende Limburgs Museum mag zich verheugen in een grote belangstelling van het publiek. Behalve de vaste presentaties zijn er ook grote en kleinere tijdelijke exposities te zien.

Van 25 maart tot en met 26 augustus biedt het Limburgs Museum een groot overzicht van honderdvijftig jaar beeldende kunst in Limburg. Van vroeg negentiende-eeuwse romantiek tot naoorlogs realisme. Niet alleen in Limburg woonachtige kunstenaars komen aan bod. De provincie was ook bron van inspiratie voor kunstenaars van elders. Vooral Maastricht en het Zuid-Limburgse heuvelland werden ervaren als een stukje buitenland in eigen land en inspireerden velen. Aandacht in de tentoonstelling is er eveneens voor de grote traditie van vormgeving. Kerken en kloosters gaven kunstenaars opdrachten, terwijl ook de keramische industrie een belangrijke dynamo was voor Limburgs design. "Verbeeld in Limburg -

Limburg verbeeld" brengt kunst én kunstenaars tot leven en laat tevens het licht schijnen over de betekenis van kunst in de Limburgse samenleving. Kunstenaars die in de vergetelheid waren geraakt, worden opnieuw voor het voetlicht gehaald. Werken die lange tijd niet te zien zijn geweest, omdat ze deel uitmaakten van particuliere collecties of waren opgeborgen in museumdepots, worden voor het eerst sinds jaren getoond.

Het begeleidende activiteitenprogramma voorziet onder meer in rondleidingen, lezingen, filmvoorstellingen en een cursus. Voor de expositie "Verbeeld in Limburg - Limburg verbeeld" is een interactief computerprogramma ontwikkeld dat de bezoeker op moderne, aantrekkelijke wijze achtergrondinformatie aanreikt.

Limburgs Museum

Keulsepoort 5, 5911 BX Venlo

Telefoon: (077) 3522112

Email: limburgsmuseum@wxs.nl

Internet: <http://www.limburgsmuseum.nl>

Openingstijden: dinsdag tot en met zondag van 11.00 tot 17.00 uur.

NIEUWE PUBLICATIES

*** H.J. Reintjes, Gemeente Broekhuizen in de loop der jaren 1840-1940. Uitgave Gemeente Broekhuizen. Gebonden, 200 blz, geïllustreerd. Broekhuizen 2000. Prijs €30,00. Besteladressen H.J. Reintjes, Lottumseweg 29, 5872 AA Broekhuizen, telefoon (077)463 1317 of Gemeente Horst aan de Maas, Mw J. Bruijsten, telefoon (077)399 9548.**

De meeste mensen interesseren zich wel voor de geschiedenis van de eigen familie en het eigen dorp of stad. Toch zijn er minder mensen die weten dat bijvoorbeeld de burgerlijke stand, een registratie van alle burgers door de overheid, pas tweehonderd jaar bestaat en veel gemeentes nog veel korter bestaan. Harry Reintjes, oud-wethouder van de gemeente Broekhuizen, vond de fusie van zijn gemeente met de gemeenten Horst en Grubbenvorst - en de oprichting van de nieuwe gemeente Horst aan de Maas - een mooie aanleiding in het archief van zijn oude gemeente te duiken. In 1988 deed Th. (Dick) van der Vijver hetzelfde in Grubbenvorst. Deze publicatie is bescheidener van opzet, de titel luidt: *De Gemeente Grubbenvorst. Historische overdenkingen bij een nieuw gemeentehuis.*

Harry Reintjes produceerde een fraai vormgegeven boek over die speurtocht waaraan het gemeentebestuur graag de laatste spaarpennningen spendeerde. Het boek is rijk geïllustreerd met veel foto's van personen (burgemeesters, wethouders, raadsleden), groepen en documenten.

De auteur koos voor een thematische aanpak, waarbij hij zich liet leiden door de beschikbare bronnen. De toegang tot het gemeentearchief werd voor oud-wethouder Reintjes mogelijk gemaakt dank zij de inventaris van J.G.A. Goossens uit 1952/1953. Hij bakende de te beschrijven periode af van 1840 tot 1940, van de tijd dat Broekhuizen tot het Koninkrijk der Nederlanden behoorde tot aan de Tweede Wereldoorlog.

Reintjes schrijft in de Inleiding: "Het zijn sprokkelingen uit een verleden tijd waarbij in een eeuw lang zeer weinig beweging zat in de samenleving op het Noord-Limburgse platteland." Dit boek is geen historische verhandeling over honderd jaar gemeente Broekhuizen. De aantrekkelijkheid van dit boek is het anekdotische karakter, het geeft de krenten uit de pap, het is gewoon een leuk lees- en kijkboek geworden waarop de inwoners van de nu voormalige gemeente Broekhuizen nog lang trots mogen zijn. Het gemeentebestuur - en de oud-wethouder in het bijzonder - hebben de Broekhuizenaren een mooi afscheidscadeau geschonken. Intussen is ook de inventaris van de archieven van de schepenbanken van Broekhuizen en Ooijen in het Rijksarchief te Maastricht gereed voor de publicatie.

Een anekdote uit het boek tot slot. Een dagloner uit Ooijen meldt in 1854 bij de burgemeester dat er in zijn woning regelmatig wat wordt vermist en dat hij zijn buurman daarvan verdenkt. De burgemeester bedenkt als een wijze Salomon de volgende aanpak. De veldwachter krijgt opdracht zich te verschuilen in de woning van de klager. De brave man kiest ervoor zich in de bedstee te verstoppen, nadat hij een zak aardappelen onder de tafel had gezet..

Al na een kwartier (!) komen een dochter van de buurman en haar tante het huis binnen. Zij vullen de schort met aardappelen en nemen en passant ook nog wat koffiebonen mee. Dan komt de veldwachter uit de bedstee. Hij maakt zijn proces-verbaal op en vraagt of ze dit al vaker hebben gedaan. De dames bevestigen dat. Burgemeester en veldwachter krijgen later van de Officier van Justitie te Roermond een schriftelijk compliment voor de doelmatige en gepaste aanpak.

*** Wijsneuzengazet, jaargang 1, nummer 1, 12 oktober 2000. Verschijnt tweemaal per jaar. Uitgave Stichting de Peelkabouters van Horst. Horst 2000. Besteladres: Convent 21, 5961 RE Horst.**

Het sprookje van Romé Fasol, van 1988 tot 1999 burgemeester van Horst, heeft veel op gang gezet met zijn in 1998 verschenen sprookje *De Peelkabouters van Horst*. Jan Verheijen (Jan va Teng) heeft de tekst vertaald in het Horster dialect. (Joep) Nicolas van Ronkenstein heeft het sprookje verbeeld in zeventien bronzen kunstwerkjes die werden geplaatst in het centrum van Horst. Vervolgens heeft Jan Althuizen het sprookje geïllustreerd, waarbij hij uit is gegaan van de beelden van Joep Nicolas. Het boekje is te koop bij de VVV en in de plaatselijke boekhandel, naar keuze in het Nederlands of in het dialect.

Intussen hebben de Peelkabouters een vaste plaats veroverd in de toeristische promotie van de nieuwe gemeente Horst aan de Maas. Een bezoek aan het Horster VVV-kantoor maakt dat duidelijk. Er zijn allerlei artikelen te koop met het logo van de Peelkabouters, o.a. replica's van de kabouter Wijsneus, de hoofdfiguur van het sprookje. Ook in Horst zelf, in de eerste plaats bij de kinderen, leeft de Peelkabouter. Zondag 1 oktober 2000 werd voor de eerste maal voor kinderen een Wijsneuzendag gehouden in een tjokvolle Mèrthal, de Horster evenementenhal.

Een nieuwe loot is de *Wijsneuzengazet* met nieuwtjes en verslagen. Konin-gin Beatrix ontving bij haar bezoek aan Horst uit handen van burgemeester Romé Fasol een exemplaar van het boekje met foto's en bronzen replica's van de beeldjes voor het koninklijk huisarchief. Jan Verheijen, de jeugdleider en niet de gelijknamige vertaler van het sprookje, kreeg in 1999 de *Bronzen Wijsneus* uit handen van burgemeester Frans Wolters.

*** Kruisen en Kapellen Sevenum. Uitgave Stichting Kruisen en Kapellen Sevenum. Ingenaaid, 202 blz, geïllustreerd. Sevenum 2000. Prijs f 19,50.**

De zorg voor kruisen en kapellen was in Limburg tot voor kort meestal in handen van een buurtbewoner, een familie die vaak tevens eigenaar was. In het laatste kwart van de vorige eeuw hebben in veel plaatsen belangstellende vrijwilligers, die zich verenigden in stichtingen, die taak - helemaal of gedeeltelijk - overgenomen. Zo ook in Sevenum. Bij gelegenheid van het 20-jarig bestaan van de Stichting Kruisen en Kapellen van Sevenum verscheen een boekje over dit stukje lokaal cultureel erfgoed. Het is geen herdruk van het allang uitverkochte boekje over Sevenumse kruisen en kapellen dat twintig jaar geleden verscheen. Alle teksten werden herschreven of bijgewerkt naar de huidige toestand, aldus voorzitter Theo Wedemeijer in zijn voorwoord. Alle beschrijvingen zijn gebaseerd op hetzelfde stramien: plaats met kadastraal kaartje voor precieze ligging, eigenaar, bouwjaar, beschrijving van het object, historische gegevens en een paginagrote foto van het beschreven object (veldkruis of kapel). Opgenomen zijn overzichtskaartjes met de ligging van de beschreven objecten.

Kortom: een handzaam boekje voor iedere belangstellende en een voorbeeld voor anderen met soortgelijke plannen.

*** W.J.M. Willemsen, Vensters op Venrays verleden. LGOG Kring Venray. Ingenaaid, 156 blz, geïllustreerd. Venray 2000. Prijs f 25,00.**

De 80-jarige Wim Willemsen heeft een uitstekende staat van dienst als gemeenteambtenaar, maar is toch vooral bekend geworden als schrijver van historische artikelen, speciaal in het Venrays weekblad *Peel en Maas*. Bij de gemeente was hem de zorg voor het archief toevertrouwd en was hij de rechterhand van de parttime-archivaris dr. Camps. Bij LGOG was hij acht jaar hoofdbestuurslid en jarenlang secretaris van LGOG Kring Venray.

LGOG Kring Venray heeft hem nu verrast met een bundeling van een keuze uit artikelen van zijn hand rond de volgende onderwerpen: Cultuur, onderwijs en gezondheidszorg, Samenleving en veiligheid, Infrastructuur en mobiliteit, Landbouw, tuinbouw en handel, Oorlog / leger, molens. Het eerste artikel handelt over Venrayse voornamen. Willemsen gebruikte als bron voor zijn onderzoek de doopboeken van de St. Petrus Bandenkerk. De namen Johannes en vrouwelijke variant Johanna blijken het vaakst aan Venrayse dopelingen te zijn gegeven, op de voet gevolgd door Petrus en Maria. Wat opvalt is het ontbreken van de naam Oda, de schutpatrones van Venray.

Willemsen heeft blijkens dit boekje een brede belangstelling, met een nadruk op de 19^e en 20^e eeuw. Enkele onderwerpen: huisartsen, de Peel, de pers, de bioscoop, de brandweer, de komst van elektriciteit en telefoon, het openbaar vervoer, molens en de Tweede Wereldoorlog.

*** Duizend jaar Sint-Martinusparochie. Facetten van de Geschiedenis van Venlo. Werken LGOG nr 17. Ingenaaid, 472 blz, geïllustreerd, ISBN 90 9013478 6. Maastricht 2000. Prijs f 62,50.**

In de geschiedenislessen op school leerden we veel over de hervorming in de Republiek, maar in die lessen kwam (komt?) die belangrijke tijdsspanne voor onze regio er bekaaid vanaf. Het omvangrijkste artikel in de eind vorig jaar verschenen bundel in de reeks LGOG-Werken tracht aan die gebrekkige kennis een einde te maken. Aanleiding voor deze uitgave was het duizendjarig jubileum van de Venlose Sint-Martinusparochie, aan de gebouwen (kerk, pastorie en inventaris), maar vooral ook aan de mensen, hun wel en wee, van bedienaren en gelovigen. Het artikel over Venlo in de tijd van reformatie en contra-reformatie, meer dan honderd pagina's, is van de hand van Jos

Schatorjé. Het boek is rijk geïllustreerd en mooi vormgegeven door Baer Cornet en fraai gedrukt bij Lecturis. Het feit dat Noord-Limburg roomskatholiek is gebleven, is niet zo vanzelfsprekend als het lijkt. Het lot had anders kunnen beslissen. De trouw van een meerderheid van de Opper-Gelderse adel aan de kerk is van grote invloed op het behoud van het katholieke geloof in het Overkwartier. De mensen en mechanismen die een rol hebben gespeeld in de tijd van de reformatie in Gelre en het Overkwartier van Gelre in het bijzonder, worden grondig belicht. Een prestatie was het dat de Geldersen erin slaagden de gevreesde inquisitie buiten de deur te houden. Vóór 1560 zijn er sporadische aanduidingen van benamingen als lutheraren, wederdopers, doopsgezinden en calvinisten in onze streken. In 1545 vond Johan I van Wittenhorst, tijdens zijn optreden als ambtman, verdachte boeken in Broekhuizen. Zijn zoon, Johan II van Wittenhorst, moest in 1550 in Montfort twee ketterse vrouwen laten onthoofden. Beide Wittenhorsten hebben ook in de jaren hierna een bemiddelende rol gespeeld bij de bestrijding van 'kettters' in met name de Gelderse steden Venlo en Roermond. Adriaen van Bylandt, heer van Well, bood in 1549 bescherming aan protestanten. In datzelfde jaar werd kapelaan Hendrik Kamerlinck, populair als predikant, levenslang uit Venlo verbannen wegens ketterse neigingen. Meer 'succes' en invloed had predikant Engelbert Faber. In Venlose kerken werd 'gebeeldenstormd'. Eén van de misstanden in de kerk was dat pastoors zich in parochies lieten vervangen door slecht betaalde kapelaans of vicarissen, die vervolgens naar neveninkomsten gingen zoeken. In de zomer van 1565 gelastte Johan I van Wittenhorst de vicaris van de parochiekerk van Sevenum, Johan Custers, tot sluiting van de herberg in zijn woonhuis. In het laatste kwart van de zestiende eeuw, van 1579 tot 1586, heeft Venlo onder bestuur van de (protestantse) Staten Generaal gestaan. De auteur wekt de indruk te werken aan zijn dissertatie en eist derhalve aandacht van de lezer!

Gert Verheijen

BESTUUR LGOG KRING HORST EN SEVENUM

Voorzitter: De heer drs. J.M.W.C. Schatorjé
Sint Jansstraat 54, 5964 AD Horst. Telefoon (077) 398 5494

Vice-voorzitter: Mevrouw drs. A.P.M. Gielen-van Bommel
Nieuwenhofweg 5, 5962 NS Horst. Telefoon (0478) 69 1784

Secretaris: De heer J.M.G. Kelleners
Stuksbeemden 16, 5961 LG Horst. Telefoon (077) 398 5349

Penningmeester: De heer C.L.G. Theeuwen
Paulus Potterstraat 26, 5961 AZ Horst. Telefoon (077) 398 3332

Lid: De heer drs. X.C.C. van Dijk
Zwaluwstraat 3, 5961 VR Horst. Telefoon (077) 398 8015

Lid: Mevrouw M.E.A.P. Huijs-Oostveen
Molenveldweg 27, 5975 AH Sevenum. Telefoon (077) 467 2299

Lid: De heer drs. W.J. Moorman
Meterikseweg 153, 5961 CV Horst. Telefoon (077) 398 1606

*** Tot slot**

Wist U dat het LGOG-gezinslidmaatschap slechts tien gulden kost? Het gezinslid is verder gewoon lid, maar de post ontvangt men slechts eenmaal per adres.

Een briefkaartje aan LGOG, Postbus 83, 6200 AB Maastricht is voldoende om iemand op te geven als gewoon lid of als gezinslid.

Kopij voor de volgende aflevering van *INFO LGOG Kring Horst en Sevenum* (nummer 25, september 2001) kunt u inzenden tot 15 augustus 2001 naar het redactieadres:
Meterikseweg 153, 5961 CV Horst. Telefoon (077) 398 1606.